

Słowo wstępne

Pierwszy tom nowego wydawnictwa „Peregrinus Cracoviensis” jest integralnie związany z Konwersatorium Pielgrzymkowym, jest pokłosiem comiesięcznych spotkań, wykładów i dyskusji przedstawicieli krakowskiego środowiska naukowego w ramach Konwersatorium.

Konwersatorium Pielgrzymkowe, zainaugurowane w Instytucie Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniu 5.03.1994 r. zgromadziło przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, różnych uczelni, ale także różnych stanów oraz generacji. Osoby świeckie oraz w sutannach i habitach, nauczyciele akademicy i studenci przybyli do tego królewskiego budynku pod Wawelem, aby prowadzić dysputy o fenomenie wszechczasów, jakim są pielgrzymki i pielgrzymowanie.

Pielgrzymowanie jest bowiem wpisane w egzystencję człowieka od początku jego dziejów. Jest w szczególności sposobem potrzebą ludzkiego intelektu, ale może bardziej jeszcze ludzkiego serca. Wędruję, by zaspokoić głód poznawczy, by spełnić nakaz prawa, ale pielgrzymuję, bo każe mi serce. Pielgrzymujący przez życie człowiek, pielgrzymująca poprzez dzieje ludzkość... w poszukiwaniu świętości, sacrum, Boga. Pielgrzymowanie jest zjawiskiem indywidualnym i społecznym, ale zawsze religijnym. Próby porównywania pielgrzymek z wędrownkami wypoczynkowymi, wyczynowymi, sportowo-turystycznymi skazane są na niepowodzenie. Pielgrzymowanie to człowiek i sacrum - Bóg, pomiędzy którymi jest przestrzeń do pokonania. Pokonuje ją człowiek, by dojść do celu. Jakim jest człowiek, to mniej więcej wiemy. Jakim jest Bóg, to próbujemy sobie wyobrazić. Najbardziej niepokoi nas jednak droga-pielgrzymka, pełna niespodzianek, często trudna i nieznaną. Przestrzeń naszego pielgrzymowania ma bowiem swój wymiar materialny, wymaga czasu i sił do jej pokonania. Ma też wymiar duchowy. Bez tego wymiaru nie ma rzeczywistej pielgrzymki. A że podczas pielgrzymowania mają miejsce także doznania intelektualne, estetyczne, kulturowe, to oczywiste. Wszak człowiek dążący na swoim pielgrzymim szlaku do Boga musi mieć otwarte oczy, uszy i serce, i postrzegać świat, przyrodę, innych ludzi. Bo przestrzeń pielgrzymowania nie jest pusta. I może się okazać - nasze otwarte oczy, uszy i serca to sprawiają - że cel pielgrzymowania czasem osiągamy już na pielgrzymim szlaku, „po drodze”.

Nie ma chyba przejawów aktywności ludzkiej, ludzkiego działania, nie będących przedmiotem badań naukowych, naukowych dociekań. Pielgrzymki jako przedmiot badawczy muszą być własnością rozmaitych dyscyplin naukowych. Interdyscyplinarne ujęcie może uchylić rąbka tajemnicy, czym pielgrzymki w dziejach ludzkich były i czym dzisiaj są. W Instytucie Geografii należy przypomnieć, że pielgrzymki spełniały ważną funkcję w dziejach poszerzania horyzontu geograficznego. Oprócz doznań religijnych dostarczały informacji o świecie. Pielgrzymki są klasycznym zjawiskiem chorologicznym, lecz wykazującym swoistą dynamikę, zmienność w czasie. Metody kartograficzne i statystyczne stosowane w geografii człowieka nadają się doskonale do zobrazowania materialnego wymiaru pielgrzymek i pielgrzymowania. Psycholodzy, socjolodzy religii, teolodzy, historycy sztuki, filolodzy i przedstawiciele wielu innych nauk mają znacznie trudniejsze zadanie - poznawania duchowego wymiaru pielgrzymowania.

Na zakończenie przedstawionych tu kilku myśli związanych z fenomenem pielgrzymek i z powołaniem w Instytucie Geografii UJ środowiskowego, interdyscyplinarnego Konwersatorium Pielgrzymkowego pragnę wyrazić jeszcze jedną - osobistą, radosną refleksję. Konwersatorium oraz rozwijana coraz szerzej nowa dyscyplina - geografia religii wydaje się być znakiem czasów - renesansu religijnych wartości poznawczych u progu trzeciego tysiąclecia ery chrześcijańskiej.

Zakładowi Geografii Religii, Konwersatorium Pielgrzymkowemu oraz nowemu periodykowi „Peregrinus Cracoviensis” życzę owocnego kontynuowania rozpoczętego dzieła integracji różnych kierunków, dyscyplin, szkół i osób wokół szeroko pojętej problematyki kultury religijnej, w szczególności problematyki pielgrzymek.

Ludwik Kaszowski

Dyrektor Instytutu Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Introduction

The first issue of the new journal 'Peregrinus Cracoviensis' is an integral part of the Pilgrimage Seminar, as a yield of every month meetings, lectures and discussions of representatives of the Cracow scientific society, taking part in this Seminar.

The Pilgrimage Seminar initiated in the Institute of Geography, Jagiellonian University, on 5.03.1994 grouped scholars from various disciplines and schools, but also those from different professions and generations. Secular persons and those in monk's gowns and cassocks, professors and students, all those have come to this royal building at the feet of the Wawel Castle to lead discussions on this eternal phenomenon - the pilgrimages and the pilgriming.

The pilgriming has been written down into the man's existence from an eve of his history. This is a peculiar need of man's mind - but maybe more - of his heart. I wander to satisfy a hunger of knowledge, to fulfill a legal order - but also because my heart wants me to do it. The pilgriming of the man through his lifetime, the pilgriming of the mankind through its history... - in searching of a sacrum, of the God. This is both the individual

and social phenomenon - but always the sacral one. Attempts to comparing the pilgrimages with migrations of recreational, sport, tourist type - fail. The pilgriming is always the man and the sacrum - the God, between those there is a space to be covered. It is covered by the man, who wants to reach his aim. How is the man, we know, more or less. How is the God - we try to imagine. The most disturbing is the way itself - the pilgrimage, full of surprises, often difficult and unknown. The space of our pilgrimage has its dimensions, material needs strengths and time to be covered. But it has also its sacral dimension without it there would be no pilgrimage. The fact, that during the pilgrimage the intellectual, aesthetic and cultural experiences are received, is normal. The man, who is going toward the God along his pilgrimage route, should have open his eyes, ears and hearts - that the aim of the pilgrimage can be reached just during the way, on the rout.

There are barely symptoms of the man's activity, which are not subjects of the research. The pilgrimage as the research subject must be a property of various disciplines. The interdisciplinary attempt can reveal the border of the mystery: what was the pilgriming during the man's history and what is nowadays? In the Institute of Geography one must remember, that the pilgrimages fulfilled an important function in the enlarging of the geographical horizon. Besides the sacral experiences, they gave information on the world. They are the classical chorological phenomenon, showing also its dynamics and a temporal mutability. Cartographic and statistical methods used in the human geography are an excellent tool to show the material dimensions of the pilgrimages and the pilgriming. Psychologists, sociologists of religion, theologians, historians of art, philologists and representatives of many other sciences have their task much more difficult - to know the sacral dimension of the pilgrimages.

To end the above presented reflections concerning the phenomenon of the pilgrimages and the creation in the Institute of Geography, Jagiellonian University, the interdisciplinary Pilgrimage Seminar, I should like to express another reflection - the private and the joyful one. The Seminar and the new discipline - geography of religion - developed more and more widely, seems to be a sign of time - that of the renewal of the religious knowledge values in the eve of the third millenium of the Christian era.

I wish to the Department of the Geography of Religion, to the Pilgrimage Seminar and to the new journal „Peregrinus Cracoviensis” a fruitful continuation of the just initiated work of the integration of various disciplines, schools and scholars in the widely understood problems of the sacral culture, especially in those of the pilgrimages.

Ludwik Kaszowski

Director of Institute of Geography of Jagiellonian University